

СУДОВИЙ РОЗГЛЯД СПРАВ ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ НАРОДЖЕННЯ ТА СМЕРТІ ОСІБ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИЙ ТЕРИТОРІЇ

Проаналізувавши судову практику виникає чимало питань, щодо судового розгляду справ про встановлення фактів народження та смерті осіб на тимчасово окупованій території України, оскільки у жителів тимчасово окупованій території виникають проблеми, які пов'язуються з державною реєстрацією актів цивільного стану, а саме фактів народження і смерті, що трапляються на тимчасово окупованій території України. Актуальність даної теми обумовлена тим, що зараз на окупованих територіях повинна бути наявна спрощена процедура встановлення факту народження та смерті особи, позитивно впливатиме на кількість та зміст отриманих відомостей щодо порушень прав громадян та ймовірних злочинів внаслідок російської агресії. Вирішення даної проблеми на мою думку, буде Законопроект №7310, яким пропонується внести зміни до Цивільного процесуального кодексу України

Юридичні факти – це події, якими обумовлюється початок та кінець правовідносин. Безпосередньо, згідно з законодавством України, справи щодо встановлення фактів, що мають юридичне значення суд повинен розглядати в порядку окремого провадження [1]. Протягом певного проміжку часу, при розгляді у судовому порядку даної категорії цивільної справи були певні складнощі, а саме буда відсутня правова регламентація окремих процесуальних питань (наприклад, щодо підсудності таких справ), оскільки ЦПК України у редакції до 24 лютого 2016 р., не передбачав особливостей розгляду таких справ, але, після прийняття Закону України № 990-VIII, це упущення було усунуто [2]. Так, згідно нині діючого Цивільного процесуального кодексу України, заява повинна подаватися саме за місцем проживання особи. Під час звернення до суду, виникає питання «хто саме може звернутися до суду з такою заявою?». Це питання, діючий ЦПК України регулює, а саме це батьки, родичі, представники або інші законні представники [1]. Але на практиці виникає проблема, пов'язана із застосуванням ст. 317 ЦПК України, яка стосується заявників. Тому що,

ця норма не регулює питання, хто ж може бути заявником у випадку, коли немає родичів або законних представників таких осіб. Доцільно передбачити у ст. 317 ЦПК можливість бути заявником у справах про встановлення факту народження також органам опіки та піклування, а у справах про встановлення факту смерті особі або органу, що здійснює поховання. Важливим питанням, а також проблематичним є надання суду на належних та допустимих доказів. У даній категорії цивільної справи, доказовою базою може виступати: 1) медичні документи (довідки, які підтверджують надання певної медичної допомоги); 2) коментарі та роз'яснення свідків; 3) докази які мають матеріалізований характер; 4) висновки експертів.

Не менш важливим є момент, що законодавець передбачив невідкладний розгляд відповідної заяви (ст. 317 ЦПК). Ця вимога забезпечує та захищає від необґрунтованої судової тяганини, а також гарантує оперативне встановлення даних юридичних фактів у судовому порядку. У рішенні суду повинні зазначатися відомості про факт, які були встановлені під час судового засідання, ціль такого встановлення, а також доказова база, яка підтверджує певний факт. У даному випадку рішення видане судом про встановлення факту буде вважатися як певною причиною для одержання інструменту, який буде підтверджувати факт народження або факт смерті (свідцтво про народження; свідцтво про смерть). Постановлене рішення, згідно законодавства, підлягає нагальному виконанню і невідкладно видається учасникам справи. Ця вимога забезпечує і захищає від необґрунтованого судового розгляду, а також швидке та оперативне встановлення даних юридичних фактів під час судового розгляду. Щодо апелювання рішення суду, то законодавець передбачив загальний порядок оскарження. В даному випадку, суд повинен роз'яснити заявнику наступні його дії, якщо він не згоден з рішенням суду.

Коли суд ухвалює рішення на підставі документів, які були видані на тимчасово окупованій території України, суди обґрунтовують свою позицію дотриманням принципів верховенства права. Застосовуючи Консультативний висновок Міжнародного суду ООН від 21.06.1971 «Юридичні наслідки для держав щодо триваючої присутності Південної Африки у Намібії всупереч Резолюції 276 (1970) Ради Безпеки « визначено, що якщо не визнається влада на окупованій території, то це не повинно позбавляти мешканців цієї території прав, які регламентуються та виникають з міжнародної співпраці. Наприклад, якщо

дії окупаційної влади є незаконними та недійсними, це ніяким чином не повинно впливати до таких дій, як реєстрація народжень, смертей і шлюбів. Так як, таке нехтування може нанести негативний відбиток жителям окупованих територій.

Також немало важливим є той факт, що на сьогоднішній час в період воєнного стану розглядається Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей встановлення юридичних фактів в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Відповідним законопроектом пропонується внести зміни до Цивільного процесуального кодексу України задля запровадження спрощеної процедури встановлення юридичних фактів народження та смерті в межах території, на якій діє воєнний чи надзвичайний стан або на тимчасово окупованій території України. Передбачається, що відповідний факт буде встановлено рішенням суду. У законопроекті йдеться про те, що справи про встановлення факту народження або смерті особи розглядаються невідкладно з моменту надходження відповідної заяви до суду. Згідно з проектом, рішення щодо встановлення факту народження або смерті підлягає негайному виконанню. Оскарження рішення не зупиняє процедуру виконання. Також пропонується внести зміни до закону про «Судовий збір» та передбачити звільнення від сплати збору в разі розгляду справ про встановлення факту народження або смерті під час воєнного стану.

Життя на окупованих територіях продовжується для їхніх мешканців. Це життя повинно бути прийнятним, хоча зрозуміло, що під час воєнного стану всім мешканцям окупованих територій дуже важко, однак права мешканців повинні захищатися фактичними органами влади. Інший підхід означав би позбавлення мешканців територій навіть фундаментальних прав.

Підсумовуючи вищенаведене, можна зробити висновок, що доцільним буде встановити спрощену процедуру встановлення факту народження та смерті особи на окупованих територіях, адже це позитивно впливатиме на достовірність відомостей щодо порушень прав громадян та ймовірних злочинів внаслідок російської агресії.

Список використаних джерел

1. Цивільний процесуальний кодекс України (зі змінами та доповненнями) № 1618-IV від 18.03.2004 року. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40-41, 42. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

2. Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України: Закон України від 04.02.2016 р. № 990-VIII. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990-19#Text>

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей встановлення юридичних фактів в умовах воєнного чи надзвичайного стану: Проект Закону від 21.04.2022 р. № 7310 URL:<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1275017>

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Бут І. О.

Говоруха Юлія Сергіївна

*студентка 2-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

СПІЛЬНІ ЧИ ІНДИВІДУАЛЬНІ БЕСІДИ: КОРИСНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ

Однією з ознак медіації як процесу вирішення спорів є гнучкість, що дозволяє медіатору та сторонам обирати форму своєї поведінки – як окремо, так і в спільних обговореннях.

Неможливо передбачити все, що може статися під час сесії медіації, тому потрібно хоча б припустити, що з неї буде, і спробувати підготуватися до різних ситуацій. Тому медіатор повинен бути готовий працювати в кожному з вищенаведених форматів процесу медіації.

Оскільки медіація є гнучким процесом, медіатори можуть поєднувати різні форми роботи, починаючи від тривалих спільних зустрічей і закінчуючи серією закритих зустрічей, можуть повністю відмовлятися від закритих зустрічей і можуть розділяти сторони відразу після першої спільної зустрічі, обговорення один на один. Першу зустріч з ведучим також можна провести у формі приватної бесіди [1].

Основна мета спільної бесіди – дати можливість сторонам висловити свої погляди на конфліктну ситуацію, висвітлити сильні сторони кожної з точок зору та самостійно без посередника почути позицію іншої сторони.

Спільна бесіда дозволяє кожному учаснику оцінити ситуацію та визначити розмір свого внеску, при цьому чітко простежується нейтральна позиція медіатора.